

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 18. juni 2009
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2009-792-0932
Dok.: RAJ41072

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 813 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 25. maj 2009. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Brian Mikkelsen

/

Jens-Christian Bülow

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 813 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

”Hvilke initiativer vil ministeren tage for at sikre den i REU alm. del – bilag 497 omtalte forskning?”

Svar:

Det anføres i den henvendelse, der omtales i spørgsmålet, at en forsker ikke bør have pligt til under domstolsbehandlingen af en konkret straffesag at vidne om strafbare forhold, som den pågældende har fået kendskab til i forbindelse med forskning i kriminelle miljøer.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at enhver med de undtagelser, som er fastsat i lovgivningen, efter retsplejelovens § 168 har pligt til at afgive forklaring som vidne for retten. Dette gælder både i straffesager og i civile sager. Det bærende hensyn bag bestemmelsen er, at vidneforklaringer ofte er et væsentligt bevis i en retssag, således at der bør foreligge særlige grunde for at fastsætte undtagelser til vidnepligten. Særligt når det gælder straffesager, vil vidneforklaringer ofte have væsentlig betydning for, at retten i den konkrete sag kan nå det materielt rigtige resultat, dvs. at skyldige bliver dømt og uskyldige frifundet.

Retsplejeloven indeholder i §§ 169-172 forskellige undtagelser til denne vidnepligt (reglerne om vidneudelukkelse og vidnefritagelse). Efter § 170, stk. 1 og 2, kan der f.eks. som udgangspunkt ikke afkræves vidneforklaring fra præster, læger, forsvarere og advokater om det, som er kommet til deres kundskab ved udøvelsen af deres virksomhed. I disse tilfælde foreligger der et helt særligt hensyn til at beskytte fortroligheden mellem f.eks. en forsvarer og den sigtede/tiltalte i en straffesag. § 172 indeholder særlige regler for redaktører og journalister.

Med hensyn til forskere bemærkes, at efter retsplejelovens § 169, stk. 1, kan tjenestemænd eller andre, der handler i offentligt eller dermed lige-stillet erhverv, ikke uden samtykke fra vedkommende myndighed afkræves vidneforklaring om forhold, med hensyn til hvilke der i det offentlige interesse påhviler dem tavshedspligt. Efter stk. 2 kan retten dog i særlige tilfælde bestemme, at forklaring alligevel skal afgives.

En offentligt ansat forsker vil efter reglerne i forvaltningslovens § 27 og straffelovens § 152 efter omstændighederne kunne have tavshedspligt med hensyn til oplysninger og viden, som den pågældende får i kraft af

sin forskning som led i ansættelsen. I så fald vil den pågældende forsker efter retsplejelovens § 169 som udgangspunkt ikke kunne afkræves vidneforklaring, hvis der er tale om forhold, hvor den pågældende i det offentliges interesse har tavshedspligt.

Efter retsplejelovens § 170, stk. 3, kan retten bestemme, at forklaring ikke skal afgives om forhold, med hensyn til hvilke vidnet i medfør af lovgivningen har tavshedspligt, og hvis hemmeligholdelse har væsentlig betydning. Denne bestemmelse vil f.eks. kunne finde anvendelse i forhold til en offentligt ansat forsker i tilfælde, hvor den pågældende har tavshedspligt, jf. forvaltningslovens § 27, som ikke er begrundet i det offentliges interesse, men alene i private interesser mv.

Det kan tilføjes, at en forsker som alle andre vidner ikke har pligt til at afgive forklaring, hvis forklaringen f.eks. må antages at ville udsætte vidnet selv eller vedkommendes nærmeste for straf eller tab af velfærd eller vil påføre dem anden væsentlig skade, jf. retsplejelovens § 171.

Spørgsmålet om, i hvilket omfang en forsker kan afvise at afgive vidneforklaring under en straffesag, må således afgøres efter retsplejelovens almindelige regler herom. Som det fremgår, vil en forsker som andre vidner i givet fald som udgangspunkt skulle afgive vidneforklaring i retten, hvis det må antages, at den pågældende har kendskab til oplysninger, som har betydning for den konkrete straffesag, som behandles af retten. Som der nærmere er redegjort for ovenfor, vil en forsker efter omstændighederne kunne være omfattet af reglerne om vidnefritagelse og vidneudelukkelse.

På den anførte baggrund er der efter Justitsministeriets opfattelse på det foreliggende grundlag ikke anledning til at indføre særlige regler om forskeres afgivelse af vidneforklaring i retten.